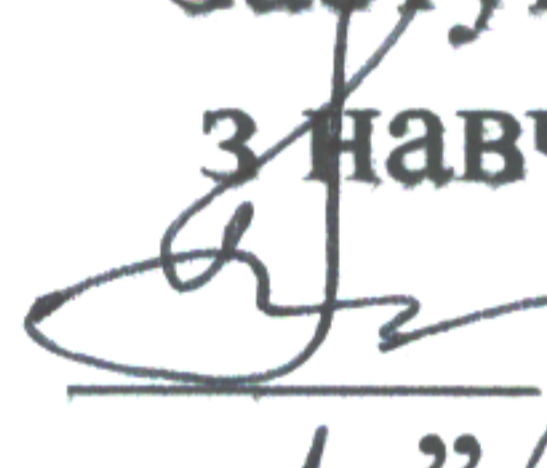

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ «УМАНСЬКИЙ
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ТЕХНОЛОГІЙ ТА БІЗНЕСУ УМАНСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ САДІВНИЦТВА»
Циклова комісія обліково – фінансових та економічних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ”
Заступник директора
з навчальної роботи
 Н. П. Николюк
„1” / 09 2023 року

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
ЕКОНОМІКА, ОРГАНІЗАЦІЯ І ПЛАНУВАННЯ

Галузь знань	14 « Електрична інженерія»
Спеціальність	141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка
Освітньо – професійна програма	«Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»
Освітньо-кваліфікаційний рівень	Фаховий молодший бакалавр

Розробник - Бовкун Неля Миколаївна, викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач методист ВСП «Уманський фаховий коледж технологій та бізнесу УНУС»

Програма затверджена на засіданні циклової комісії обліково-фінансових та економічних дисциплін. Протокол від 1 вересня 2023 року № 1

Голова циклової комісії

 Ю. М. Мельник

Вступ

Основною ланкою економіки держави було, є і залишатиметься підприємство. Саме з підприємства розпочинається створення соціально-економічного потенціалу держави, на підприємстві здійснюється процес виготовлення продукції, підприємство створює ланцюжок робочих місць, на підприємстві розкриваються здібності, творчий потенціал людини, працівника.

Для підтримання належного рівня конкурентоспроможності власники, керівники, усі працівники підприємства мають піклуватися про ефективне використання трудових, матеріальних, фінансових, інформаційних ресурсів, застосовувати високопродуктивне обладнання, прогресивну технологію, дбати про конкурентоспроможність продукції.

Вирішення цієї проблеми певною мірою сприятиме дисципліна «Економіка і організація аграрного виробництва», яка дасть можливість розширити знання студентів щодо дії ринкового механізму в аграрній сфері економіки, навчити їх творчо підходити до вирішення різноманітних завдань (насамперед на рівні підприємств), прищепити вміння оволодівати новими спеціальними знаннями, сприяти формуванню економічного мислення, адаптованого до вимог ринкової економіки.

1. Мета, завдання навчальної дисципліни, компетентності та очікувані результати навчання

Метою навчальної дисципліни «Економіка, організація і планування виробництва» є формування у студентів знань сутності економічного механізму діяльності підприємств різних форм власності, організаційних основ створення і функціонування сучасного виробництва, планування робіт, оволодіння методами розрахунку й обґрунтування інженерних та господарських рішень, досягнення найвищих результатів роботи.

Предметом дисципліни – сукупність форм і методів ефективної виробничої господарської діяльності, що ґрунтується на досягненнях науки і передового досвіду з урахуванням галузевих особливостей в умовах чинного законодавства України.

Завданнями дисципліни є: освоєння студентами основних економічних принципів і методів організації і планування виробничо-господарської діяльності підприємства, формування вмінь ефективного використання ресурсного і виробничо-господарського потенціалу, вміння виконати техніко-економічне, стратегічне планування, придбання навичок розроблення бізнес-планів, вивчення основ стратегічного планування і прогнозування.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувач освіти оволодіває такими компетентностями та набуває таких результатів навчання:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності у галузі електроенергетики, електротехніки та електромеханіки або у процесі навчання, які передбачають застосування теорій та методів електротехніки й електромеханіки і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

ЗК4. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК5. Здатність працювати в команді

ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

СК1. Здатність використовувати практичні навички та методи фундаментальних наук у професійній діяльності

СК9. Здатність обирати заходи з підвищення рівня енергоефективності електроенергетичного, електротехнічного та електромеханічного устаткування і визначення техніко-економічних показників запропонованих рішень

СК12. Здатність приймати обгрунтовані рішення щодо забезпечення бізнес-планування та економічної ефективності діяльності в галузі обслуговування та ремонту електропобутової техніки.

Результати навчання

РН1. Застосовувати у професійній діяльності знання з фундаментальних і прикладних наук

РН4. Обробляти, аналізувати та застосовувати інформацію з різних джерел

РН5. Працювати самостійно та в команді

РН17. Визначати робочі параметри електротехнічного, електроенергетичного та електромеханічного обладнання й відповідних комплексів і систем, орієнтуватися у виборі техніко-економічних рішень, спрямованих на підвищення їх ресурсо- та енергоефективності

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВ

1. Вступ. Підприємство як суб'єкт господарювання

Предмет, завдання науки та методи її вивчення. Зміст і порядок вивчення науки, її зв'язок з іншими дисциплінами навчального циклу.

Вимоги до економічних знань спеціаліста, посилення ролі економічних кадрів у підвищенні ефективності діяльності аграрних підприємств.

Поняття підприємства як організаційно та економічно самостійної первинної ланки виробничої сфери. Правові основи функціонування підприємств в Україні. Класифікація підприємств. Форми об'єднання підприємств.

Організація і розвиток власної справи, проблеми малого бізнесу в Україні та шляхи їх подолання.

Основні виробничі та економічні показники діяльності аграрних підприємств. Їх суть і економічне значення для фінансового стану підприємства. Методичні основи розрахунку.

2. Трудові ресурси та продуктивність праці на підприємстві

Персонал підприємства, його склад і структура. Поняття про трудові ресурси. Показники працевлаштування і використання трудових ресурсів. Шляхи поліпшення використання трудових ресурсів.

Удосконалення системи працевлаштування.

Поняття про продуктивність праці. Показники і методика визначення продуктивності праці. Фактори підвищення продуктивності праці.

3. Засоби виробництва на підприємстві: економічна суть та ефективність їх використання.

Поняття про засоби виробництва. Класифікація, структура і оцінка основних засобів, їх фізичний і моральний знос. Поняття про амортизацію і методика визначення амортизаційних відрахувань. Показники забезпеченості та економічної ефективності використання основних засобів.

Енергетичні ресурси. Енергозабезпеченість і енергоозброєність праці. Система машин та ефективність їх використання.

Види транспорту, їх значення та оцінка раціонального співвідношення між окремими видами транспорту. Показники ефективності використання транспортних засобів.

Економічна суть оборотних засобів, їх склад і структура. Оборотні засоби, фонди обігу, їх склад і джерела формування. Система показників і методика визначення ефективності використання оборотних засобів.

4. Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємств

Економічна сутність інвестицій та інвестиційної діяльності. Закон України "Про інвестиційну діяльність", що визначає загальні правові, економічні та соціальні умови інвестиційної діяльності на території України.

Основні напрямки інвестицій. Суб'єкти інвестиційної діяльності.

Класифікація інвестицій. Джерела інвестицій: власні, позичкові, залучені та бюджетні. Особливості зовнішніх джерел. Призначення довгострокових фінансових і капітальних інвестицій.

Оцінювання економічної ефективності інвестицій. Шляхи ефективності інвестицій (вдосконалення проектів, скорочення строків введення в дію).

Залучення іноземних інвестицій для розвитку та посилення ефективності діяльності суб'єктів господарювання. Закон України "Про державну програму заохочення іноземних інвестицій в Україні".

5. Витрати виробництва і собівартість продукції

Суть витрат і собівартості продукції. Рівень і структура собівартості основних видів продукції. Причини зростання собівартості.

Види собівартості різних видів продукції, робіт і послуг. Класифікація витрат виробництва. Методика обчислення собівартості різних видів продукції, робіт і послуг.

Основні фактори, що визначають собівартість продукції.

Значення, резерви і шляхи зниження собівартості продукції.

6. Економічні результати та ефективність діяльності підприємства

Поняття ефекту і ефективності виробництва. Види ефективності (виробнича, соціальна, екологічна).

Методика визначення показників економічної ефективності: валової, товарної, чистої продукції, чистого доходу і прибутку.

Рівень рентабельності виробництва. Показники та методика визначення рівня рентабельності, норми прибутку. Сучасний рівень рентабельності підприємств. Оптимальні нормативи рентабельності, що забезпечують самофінансування.

Основні шляхи підвищення рентабельності продукції: режиму економії, якості, стандартизації та сертифікації продукції.

Беззбитковість виробництва. Резерви та шляхи підвищення ефективності діяльності підприємства.

7. Ціни і ціноутворення на продукцію

Ціна в ринковій економіці, її поняття та функції. Ціноутворення, основні методи та етапи встановлення цін. Принципи ціноутворення. Формування різних видів цін.

Паритет цін і механізм його забезпечення в ринковій економіці.

Особливості формування світових цін та їх види. Взаємозв'язок внутрішніх і світових цін під час експортно-імпортних операцій. Диференціація цін на світовому ринку.

8. Антикризова діяльність підприємства

Загальне поняття про кризу, причини виникнення. Види економічних криз. Аналіз причин і симптомів фінансової кризи та виявлення «слабких» місць.

Санация (фінансове оздоровлення) суб'єктів господарювання.

Характеристика економічної безпеки підприємства. Основні напрям організації економічної безпеки за окремими функціональними складовими.

Банкрутство підприємства як економічне явище.

Практика здійснення та ефективність реструктуризації підприємств.

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА

1. Організаційні основи організації виробництва

Предмет, методи і зміст курсу «Організація виробництва». Суть та поняття організації виробництва.

Функції, завдання та напрями організації виробництва.

Основи теорії організації виробництва. Системний підхід до організації виробництва та основні типи систем.

2. Виробничий процес і організаційні типи виробництва

Поняття виробничого процесу та його основні елементи. Класифікація виробничих процесів за призначенням, за роллю у процесі виробництва. Класифікація виробничих процесів за технологічною ознакою. Принципи організації виробничих процесів, їх зміст.

Організаційні типи виробництва (одиничне, серійне, масове, дослідне), їх характеристика. Одиничний та партійний методи організації виробництва.

3. Організація трудових процесів і робочих місць. Нормування праці.

Поняття і завдання організації праці. Напрями організації праці. Поділ і кооперація праці на підприємстві, форми поділу праці. Форми організації праці. Поняття та класифікація робочих місць. Організація й обслуговування робочих місць. Атестація робочих місць.

Умови праці, фактори, що на них впливають.

Робочий час. Режим праці та відпочинку. Працевдатність

Суть і значення нормування праці. Види норм праці і вимоги до них. Класифікація затрат робочого часу при нормуванні.

Поділ виробничого процесу при нормуванні на операції та їх елементи. Способи вивчення трудових процесів. Методи нормування, їх зміст.

4. Організація обслуговування виробничого процесу

Види обслуговуючих господарств. Організація складського господарства промислового підприємства. Класифікація складів. Методи розрахунку розмірів складів.

Заходи поліпшення роботи складського господарства. Організація транспортного господарства. Завдання і принципи організації. Класифікація транспортних засобів. Організаційна структура транспортного господарства.

5. Організаційно-виробниче забезпечення конкурентоспроможності продукції

Поняття якості продукції. Показники оцінки якості. Методи оцінки рівня якості. Конкурентоспроможність продукції та методи її визначення.

Стандартизація. Види стандартів. Сертифікація продукції. Організація технічного контролю якості продукції на підприємстві. Функції відділу технічного контролю. Облік та аналіз браку продукції на підприємстві.

ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

6. Сутність і організаційно-методологічні основи планування і прогнозування діяльності підприємства

Принципи планування, їх зміст.

Методи планування, їх характеристика.

Форми (види) планування (короткострокове, середньострокове і довго-строкове).

Система планів підприємств. Стратегічне планування розвитку підприємства. Тактичне планування, основні розділи тактичних планів.

Суть і принципи прогнозування. Види прогнозування та класифікація прогнозів. Методи прогнозування, їх суть.

7. Планування збуту продукції

Цілі і завдання плану реалізації продукції.

Дослідження кон'юнктури ринку. Показники реалізації продукції. Планування асортименту. Оцінка конкурентоспроможності товару. Життєвий цикл товару. Планування ціни, методи ціноутворення.

8. Планування виробничої програми

Зміст і порядок розроблення плану виробництва. Вимірники плану.

Планування виробничої програми в натуральному вираженні. Планування виробничої програми у вартісному вираженні. Поняття товарної, реалізованої, валової продукції, чистої продукції. Валовий і внутрішньозаводський оборот.

9. Оперативно-календарне планування

Зміст і завдання оперативно-календарного планування. Системи оперативно-календарного планування, їх характеристика. Розробка оперативних планів виробництва. Основні методи розробки оперативних планів.

10. Планування виробничої потужності

Поняття «виробнича потужність», фактори, що на неї впливають. Види виробничої потужності, методика їх розрахунку.

Розрахунок виробничої потужності в різних типах виробництва. Показники використання виробничої потужності.

11. Планування матеріально-технічного забезпечення діяльності підприємства

Цілі, завдання та зміст планування матеріально-технічного забезпечення підприємства. Визначення потреби в матеріально-технічних ресурсах. Дослідження ринку матеріально-сировинних ресурсів та вибір постачальника. Форми матеріально-технічного забезпечення. Види запасів ресурсів.

12. Планування персоналу, продуктивності праці і оплати праці

Зміст, завдання та технологія планування потреби в персоналі. Планування кількості персоналу. Планування продуктивності праці. Методи планування продуктивності праці (за техніко-економічними факторами, прямим розрахунком, збільшеним методом). Планування коштів на оплату праці.

13. Планування фінансових результатів

Зміст і завдання фінансового плану.

Методи планування фінансів підприємства: балансовий, нормативний, розрахунково-аналітичний, оптимізаційний.

Планування потреби у фінансових ресурсах.

Планування прибутку. Види прибутку. Методи планування прибутку: метод прямого розрахунку, за показником витрат на одну гривню продукції, аналітичний метод.

Розрахунок точки беззбитковості.

Планування розподілу прибутку.

3. Список рекомендованої літератури

Основна

1. Бойчик І. М. Економіка підприємства : навч. пос. / Бойчик І. М. – Київ : Атіка, 2002. – 480 с.
2. Варналій З. С. Основи підприємництва / Варналій З. С. – К. : Знання-Прес, 2002. – 239 с.
3. Васильков В. Г. Організація виробництва : навч. посібник / Васильков В. Г. – К. : КНЕУ, 2003. – 524 с.
4. Економіка виробничого підприємництва / [за ред. Й. М. Петровича]. – К. : Знання, 2001 – 278 с.
5. Економіка підприємства : навч. посіб. / [за ред. А. В. Шегди]. – К. : Знання, 2005. – 431 с.
6. Економіка підприємства : підручник / [за ред. С. Ф. Покропивного]. – [Вид. 2-ге, перероб. та доп.] – К. : КНЕУ, 2005. – 528 с.
7. Економіка підприємства: пошук шляхів розвитку : посібник / [за ред. П. С. Харіва]. – МАУП. – К. : МАУП, 2005 – 80 с.
8. Зайцев Н.Л. Экономика промышленного предприятия / Зайцев Н.Л. – М. : ИНФРА-М, 2001.
9. Козловський В. О. Бізнес-планування : навчальний посібник / Козловський В. О., Лесько О. Й. – Вінниця : ВНТУ, 2005. – 189 с.
10. Козловський В. О. Організація виробництва : навчальний посібник. Частина 1 / Козловський В. О. – [Видання 2-е, доповн. і перероб]. – Вінниця : ВНТУ, 2005. – 154 с.
11. Козловський В. О. Організація виробництва. Практикум : навчальний посібник. Частина 2. / Козловський В. О., Козловський С. В. – Вінниця : ВНТУ, 2005. – 168 с.
12. Козловський В. О. Техніко-економічне обґрунтування і економічні розрахунки в дипломних проектах і роботах : навчальний посібник / Козловський В. О. – Вінниця : ВНТУ, 2003. – 75 с.
32. Курочкин А. С. Организация производства / Курочкин А. С. – К.: МАУП, 2001. – 216 с.
33. Макаровська Т. П. Практикум з економіки підприємства / Макаровська Т. П. – К., 2006.
34. Малів З. О. Економіка підприємства : навч. посіб. / Малів З. О., Луцький І. М. – [2-ге вид., стер.]. – К. : Знання, 2006 – 580 с.
40. Організація виробництва : навч. посіб. / [Онищенко В. О., Редкін О. В., Старовірець А. С. та ін.]. – К. : Лібра, 2003. – 336 с.
41. Организация производства на предприятии : учеб. для техн. и экон. спец. / [под ред. О. Г. Туровца и Б. Ю. Сербиновского]. – Ростов-н/Д: Март, 2000. – 464
42. Пасічник В. Г. Організація виробництва : навчально-методичний посібник / Пасічник В. Г., Акіліна О. В. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 248 с.
43. Петрович Й.М. Організація виробництва: підручник / Петрович Й. М., Захарчин Г. М. – Львів : "Магнолія плюс", 2005. – 400 с.
44. Петрович Й. М. Економіка підприємства : підручник / [за загальною редакцією Й.

М. Петровича]. – Львів : «Магнолія плюс», видавець В.М. Піча. – 2004. – 680 с.

45. Протопова В.О. Економіка підприємства: навч. посіб. / Протопова В. О., Полонський А. Н. – К. : ЦУП, 2003. – 220 с.

46. Пушкар М. С. Планування і організація підприємств, об'єднань, комплексів : навч. посібник / Пушкар М. С. – К. : НМК ВО, 1992.

47. Раицкий К. А. Экономика предприятия / Раицкий К. А. – М. : ИВЦ “Маркетинг”, 2000.

48. Сідун В. А. Економіка підприємства : навч. посіб. / Сідун В. А., Пономарьова Ю. В. – Київ : Центр навчальної літератури, 2003. – 436с.

49. Телетов О.С. Маркетинг у промисловості: підручник / Телетов О. С. – Київ : Центр навчальної літератури, 2004. – 248 с.

Додаткова

1. Богиня Д. П. Основи економіки праці / Д.П. Богиня, О. А. Грішнова – К. : Знання-Прес, 2001. – 312 с.

2. Вачевський М. В. Промисловий маркетинг. Основи теорії та практики : навчальний посібник / М. В. Вачевський, В. Г. Скотний, О. М. Вачевський. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 256 с.

3. Гончарова С. Ю. Маркетинг : навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни / С. Ю. Гончарова. – Х. : Видавничий Дім “ІНЖЕК”, 2003. – 140 с.

4. Экономика предприятия: Тесты, задачи, ситуации : учеб. пособие для вузов / [под ред. В. А. Швандара]. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2001.

5. Козловський В. О. Основи зовнішньоекономічної діяльності. Практикум : навчальний посібник / Козловський В. О. – Вінниця : ВНТУ, 2003. – 208 с.

6. Козловський В. О. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності. Практикум : навчальний посібник / Козловський В. О. – Вінниця : ВНТУ, 2000. – 122 с.

7. Економіка підприємств / [за ред. П. С. Харіва]. – Тернопіль : Економічна думка, 2002. – 449 с.

8. Економіка виробничого підприємства : навч. посіб. / [Й. М. Петрович, І. О. Будіщева, І. Г. Устінова та ін.] ; за ред. Й. М. Петровича. – [2-ге видання, перер. і доп.]. – К. : Т-во “Знання”, КОО, 2001 – 405 с.

9. Завіновська Г.Т. Економіка праці : навч. посібник / Завіновська Г. Т. – К. : КНЕУ, 2003.

10. Кожекин Г. Я. Организация производства: учебное пособие / Кожекин Г. Я., Сеница Л. М. – Минск : ИП “Экоперспектива”, 1998.

11. Козловський В. О. Основи підприємництва. Практикум : навчальний посібник. / Козловський В. О., Погрищук Б. В. – [Видання 5-е, доповн. і перероб]. – Тернопіль : ВАТ “Терно-Граф”, 2005. – 297 с.

12. Немцов В.Д. Стратегічний менеджмент / В.Д. Немцов, Л. Є. Довгань. – К. : ТОВ УВПК “Екс Об”, 2002. – 595 с

Ресурси мережі Інтернет

1. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. – Режим доступу: www.kmu.gov.ua.
2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу: www.minfin.gov.ua.
3. Офіційний сайт Національного банку України. – Режим доступу: www.bank.gov.ua.
4. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. Вернадського. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua.
5. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. – Режим доступу: www.imf.org.
6. Офіційний сайт Міністерства економіки України. – Режим доступу: www.me.gov.ua.
7. Законодавство України. – Режим доступу: www.zakon/rada.gov.ua.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Контроль знань і умінь студентів з дисципліни здійснюється відповідно до системи організації освітнього процесу. Формою підсумкового контролю є екзамен.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Для підсумкової діагностики успішності навчання використовується усний, письмовий, тестовий, графічний та програмований контроль, практична перевірка, а також методи самоконтролю і самооцінки.